

1. SZÓJÁTÉKOK PETŐFI LÍRÁJÁBAN

1.1. A MAGYAR NYELV STILISZTIKÁJA

SZATHMÁRI István: Stilisztikai lexikon. Stilisztikai fogalmak magyarázata szépirodalmi példákkal szemléltetve. Bp. 2004. 250 p. (A magyar nyelv kézikönyvei; 7.)

SZATHMÁRI István: Stílusesszók és alakzatok kislexikona. Bp. 2010. 146 p.
(Az ékesszólás kiskönyvtára)

SZIKSZAINÉ NAGY Irma: Magyar stilisztika. Bp. 2007. 276-527. p. (Osiris Tankönyvek)

1.2. A KÖLTŐI NYELV. JÁTÉKOSSÁG A MAGYAR KÖLTÉSZETBEN

BALÁZS Géza: Különleges és nem különleges figurák. A nyelvi humor alakzatai. In: Ezerarcú humor. Az I. Magyar Interdiszciplináris Humorkonferencia előadásai. Szerk. Daczi Margit, T. Litovkina Anna, Barta Péter. Bp. 2008. 220-230. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 79.)

BEBESI István: A komikus, humoros és szatirikus stílus nyelvi és logikai formái. In: Magyar Nyelvőr, 1924. 5-6. füz. 69-74. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelvor_1924/?query=G%C3%A1rdonyi%20Albert&pg=72&layout=s

Többek közt egyes Petőfi-versek humoráról is, szójátékai kapcsán (Nézek, nézek kifelé; A helység kalapácsa; Befordultam a konyhára; Katonaélet; Táblabíró)

FÓNAGY Iván: A költői nyelv hangtanából. 2. jav. kiad. Bp. 1989. 7-239. p.

FÓNAGY Iván: A metafora és vidéke. In: F. I.: A költői nyelvről. Bp. 1999. 127-330. p.

FÓNAGY Iván: Viccel a bácsi. Humor és költőiség a nyelvben. In: Magyar Nyelvőr, 1970. 1. sz. 16-43. p.

A költői szójátékról is, példákkal, többek közt: Petőfi Arcképpemmel című verséről.

http://real-j.mtak.hu/6036/1/MagyarNyelvor_1970.pdf

FORGÁCS Erzsébet: Az ismétlés stílusesszövei. In: F. E.: Nyelvi játékok. Kreativitás a viccekben, a reklámyelvben, a sajtónyelvben és az irodalmi szövegekben. Szeged, 2005. 60-73. p.

FORGÁCS Erzsébet: A nyelvi játék fogalma. In: F. E.: Nyelvi játékok. Kreativitás a viccekben, a reklámyelvben, a sajtónyelvben és az irodalmi szövegekben. Szeged, 2005. 15-22. p.

GRÉTSY László: Játékok, bűvészkedések versekkel, rímekkel. In: G. L.: Nyelvi játékaink nagykönyve. Bp. 2012. 279-354. p. (A magyar nyelv kézikönyvei; 26.)

KOSZTOLÁNYI Dezső: A magyar rím. In: K. D.: Nyelv és lélek. Bp. 1999. 417-425. p.
Ua.: In: Nyugat, 1921. 2. köt. dec. 16. 1771-1776. p.
<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00307/09309.htm>

NAGY Ferenc: A nyelvi humor főbb típusai. In: Magyar Nyelvőr, 1968. 1. sz. 10-22. p.

NÉMETHNÉ VARGA Andrea: Játék és varázslat a versekben – gyerekversek humora. In: A humor nagytón keresztül. Szerk. Boda-Ujlaky Judit, Barta Zsuzsanna, T. Litovkina Anna, Barta Péter. Bp. 2016. 165-175. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 188.)

SZERDAHELYI István: Szójáték. In: Világirodalmi lexikon. Főszerk. Szerdahelyi István. Bp. 14. köt. Szerk. Juhász Ildikó. 1992. 576-578. p.

SZIKSZAINÉ NAGY Irma: Költészet és játék. A játékosság stíluslehetőségei a magyar költészetben. Debrecen, 2016. 212-552. p.

SZIKSZAINÉ NAGY Irma: A költészet nyelvi játékait teremtő tényezők. In: Sz. N. I.: Magyar nyelvjárások. 52. Debrecen, 2014. 393-402. p.
https://epa.oszk.hu/02200/02298/00052/pdf/EPA02298_mynj_2014_52_199-208.pdf
<https://mnytud.arts.unideb.hu/mnyj/52/14.szikszaine.pdf>

1.3. SZÓJÁTÉKOK PETŐFI LÍRÁJÁBAN

1.3.1. PETŐFI SÁNDOR KÖLTÉSZETÉNEK FŐBB JELLEMZŐI, STÍLUSJEGYEI

ELEKFI László: Petőfi verseinek mondattani és formai felépítése, különös tekintettel az aktuális mondattagolásra. Bp. 1986. 495 p. (Nyelvészeti tanulmányok; 27.)
27-35. p.: *Petőfi: Mivé lesz a föld...?*; 120-134. p.: *Alkony*; 280-323. p.: *Föltámadott a tenger... - verselemzések*.

FÁBIÁN Györgyné SZENCZI Ibolya: Petőfi humora. Országos Petőfi-konferencián 2013-ban, Szabadszálláson elhangzott előadás anyaga.
A jó tanító, A tintásüveg, Szeget szeggel, Az én torkom álló malom, Disznótorban, Kutyakaparó, A helység kalapácsa, A nép nevében, Okatootáia c. versek elemzése.
http://gardonyigeza.hu/wp-content/uploads/GGHumorKonf/2019/Fabian_Gyorgyne_Dr_Szenczi_Ibolya.pdf

GÁLDI László: Petőfi költői nyelve és a Petőfi-szótár. In: Filológiai Közöny, 1973. 3-4. sz. 250-264. p.

KOVÁCS Adorján: A próteuszi Petőfi. Kísérletező és anticipáló költészete 1845-49. Bp. 2022. 155 p.

MARTINKÓ András: Petőfi a humor és satíra közt. A humoros lángelme öncsapdája. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1973. 1. sz. 20-33. p.

<https://docplayer.hu/110329264-Petofi-a-humor-es-szatira-kozt.html>

PROHÁSZKA János: Petőfi költői nyelvének fősajátságai. Bp. Athenaeum, 1909. 70 p. (Nyelvészeti Füzetek; 58.)

<http://real-eod.mtak.hu/6620/1/000928433.pdf>

RIEDL Frigyes: Petőfi egyénisége. In: R. F.: Petőfi Sándor. Bp. 1923. 74-91. p.

Ua. rövidítve: Petőfi Sándor emlékezete. Szerk. Margócsy István. Bp. 2022. 124-131. p. (Osiris irodalomtörténet)

SOLTÉSZ Katalin, J.: Petőfi rímei. In: Magyar Nyelvőr, 1966. 1. sz. 21-31. p.

http://real-j.mtak.hu/6032/1/MagyarNyelvor_1966.pdf

SZATHMÁRI István: Petőfi és irodalmi nyelvünk. In: Petőfi-mozaik. Tanulmányok. Szerk. Paál Rózsa, Weber Antal. Bp. 1975. 219-233. p.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Világkép és stílus Petőfi költészetében. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1972. 4. sz. 441-456. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00278/pdf/itk00001_1972_04_441-456.pdf

TÓTH István, H.: Jókedvű magyar irodalom... Nyelvi komédiázás Petőfi Sándor költészetében. In: Prágai Tükör, 2016. 4. sz. 47-49. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/PragaiTukor_2016/?pg=300&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

VAJDA András: Petőfi rímei. In: V. A.: Költészet és retorika. Tanulmányok. Bp. 1998. 37-49. p.

VAJDA András: Petőfi verselésének néhány funkcionális vonása. In: V. A.: Költészet és retorika. Tanulmányok. Bp. 1998. 50-75. p. + Függelék: 76-119. p.

Ua.: In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1973. 1. sz. 50-71. p.

http://epa.uz.ua/00000/00001/00280/pdf/itk_EPA00001_1973_01_050-071.pdf

ZLINSZKY Aladár: Petőfi nyelvéről. In: Magyar Nyelv, 1922. 9-10. sz. 189-198. p.

Ua.: In: SZATHMÁRI István: A magyar stilisztika útja. Jav., bőv. kiad. Bp. 2008. 204-214. p.

<http://mek.niif.hu/06500/06592/html/stilisztika0011/stilisztika0011.html>

1.3.2. EGYES KÖLTEMÉNYEIRŐL

ARANY JÁNOSHOZ (1847)

GYÁRFÁSNÉ KINCSES Edit: Petőfi Sándor: Arany Jánoshoz. In: Gy. K. E.: Versek és elemzések az ötödik-hatodik osztályban. Tanári kézikönyv. Bp. 1995. 80-84. p.

KABÁN Annamária: Egy versszöveg hangsúly- és dallamszerkezete. In: Helikon, 2003. 13. sz. 16-17. p.

https://adt.arcanum.com/en/view/HelikonKolozsvar_2003/?query=%22pet%C5%91fi%20s%C3%A1ndor%22&pg=255&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

CSALOGÁNYOK ÉS PACSÍRTÁK (1846)

LŐRINCZ Julianna, N.: Az ellentét kifejezőeszközei Petőfi Sándor Csalogányok és pacsírták című versében. In: Magyar Nyelvőr, 1993. 3. sz. 301-310. p.

https://adt.arcanum.com/en/view/MagyarNyelvor_1993/?query=%22pet%C5%91fi%20s%C3%A1ndor%22&pg=310&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

FA LESZEK, HA... (1845)

SOMLYÓ György: Ha... In: Irodalomtörténet, 1978. 3. sz. 657-673. p.

http://www.epa.hu/02500/02518/00215/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1978_03.pdf

Ua.: S. Gy.: Philoktétész sebe. Bp. 1980. 311-327. p.

SZAPPANOS Balázs: - -. Verselemzés. In: Magyaritanítás, 1973. 1. sz. 22-26. p.

SZAPPANOS Balázs: - -. In: Fried István – Szappanos Balázs: Petőfi-versek elemzése. Nyíregyháza, 1999. 16-23. p.

FÜSTBEMENT TERV (1844)

BOGNÁR Tas: Petőfi Sándor: Anyám tyúkja (Móra, 1977). - -. In: B. T.: A magyar gyermekvers. Bp. 2001. 34-37. p.

HA ÉLETÉBEN... (1845)

BENEY Zsuzsa: A modernizmus előjelei. - -. In: B. Zs.: „Nem látta senki más...”. Versközelen. Bp. 2015. 85-89. p.

A HELYSÉG KALAPÁCSA (1844)

FRIED István: „Példádon okúljanak a késő unokák. A helység kalapácsa mint paródia. In: F. I.: A (poszt)modern Petőfi. Bp. 2001. 23-56. p.

Ua.: In: Irodalomtörténet, 1987-1988. 2. sz. 224-256. p.

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00250/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1987-1988_02_224-256.pdf

PÁNDI Pál: - -. Ascher Oszkárnak küldöm. In: Kortárs, 1959. 12. sz. 867-881. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Kortars_1959_2/?pg=898&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

ITT BENN VAGYOK A FÉRFIKOR NYARÁBAN... (1848)

BODA Edit, M.: „A fénynél árnyék, kétség és remény”. - -. In: B. E., M.: Versek és gyerekek. Bp. 1981. 45-50. p.

BORBÉLY Szilárd: Férfikor és forradalom. Az ismétlés poétikája. In: Ki vagyok én? Nem mondom meg... Tanulmányok Petőfiről. Szerk. Szilágyi Márton. Bp. 2014. 367-384. p.

<https://adatbank.ro/vendeg/htmlk/pdf10207.pdf>

KÖRDAL (1843)

CSÖRSZ RUMEN István: Pönögei Kis Pál, avagy Petőfi és a közköltészet. In: Ki vagyok én? Nem mondom meg... Tanulmányok Petőfiről. Szerk. Szilágyi Márton. Bp. 2014. 203-226. p.

<https://adatbank.ro/vendeg/htmlk/pdf10207.pdf>

MARTINKÓ András: Stílus és műfaji szándék. Kulcs egy Petőfi-vers megértéséhez. In: Magyar Nyelvőr, 1967. 3. sz. 322-328. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelvor_1967/?query=pet%C5%91fi%20OR%20kossuth%20OR%20j%C3%B3kai%20OR%20arany&pg=331&layout=s

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

<https://www.arcanum.com/hu/adt/hozzaferesi-pontok/>

SZÖRÉNYI László: Petőfi Kördala: palindromon. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 1972. 3. sz. 342-343. p.

http://epa.oszk.hu/00000/00001/00277/pdf/itk00001_1972_03_333-343.pdf

KÉSZÜLJ, HAZÁM! (1848)

SIMOR András: Petőfi „talpraesett” szatírájáról. In: Ezredvég, 1998. 3. sz. 34-36. p.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Ezredveg_1998/?query=%22pet%C5%91fi%20s%C3%A1ndor%22&pg=207&layout=s

LEVÉL ARANY JÁNOSHOZ (1847)

KECSKÉS András: - -. In: K. A.: Versek tükre. Az iskolai versértelmezés lehetőségei. Veszprém, 1985. 143-147. p. (Megyei pedagógiai körkép kiskönyvtára; 26.)

TAMÁS Anna: - -. In: Miért szép? A magyar líra Csokonaitól Petőfiig. Bp. 1975. 419-435. p.
Ua.: Irodalmi elemzések nagykönyve érettségizőknek és felvételizőknek. Bp. 2004. 106-109. p.

MINEK NEVEZZELEK? (1848)

BARÓTI Dezső: - -. In: B. D.: Árnyékban éles fény. Irodalmi tanulmányok. Bp. 1980. 300-321. p.

BODA Edit, M. – Kecskés András: - -. In: B. E., M. – K. A.: Tengertánc. Bp. 1984. 120-122. p.

MACZÁK Edit: Petőfi Sándor Minek nevezzelek? című versének bemutatása. In: Megírhatod így is! Újabb 30 kidolgozott magyar irodalom írásbeli érettségi tétel. Szerk. M. E. Békéscsaba, 2002. 31-33. p.

A NÉP NEVÉBEN (1847)

KULIN Ferenc: - -. In: Petőfi állomásai. Szerk. Pándi Pál. Bp. 1976. 376-394. p.
Ua.: Kulin Ferenc: Közelítések a reformkorhoz. Bp. 1986. 237-260. p. (Elvek és utak)

OKATOOTÁIA (1847)

NYERGES András: - -. In: Petőfi állomásai. Szerk. Pándi Pál. Bp. 1976. 482-503. p.

PATÓ PÁL ÚR (1847)

BODA EDIT, M.: A távolítás attitűdje. - -. In: B. E., M.: Versek és gyerekek. Bp. – Pécs, 1981. 95-117. p.

GYÁRFÁSNÉ KINCSES Edit: - -. In: Gy. K. E.: Versek és elemzések az ötödik-hatodik osztályban. Tanári kézikönyv. Bp. 1995. 96-103. p.

A PUSZTA, TÉLEN (1848)

APÁTI Lajos: - -. In: Magyartanítás, 2008. 1. sz. 4-5. p.
<http://www.trezorkiado.fw.hu/Magyartanitas1.2008.pdf>

FODOR András: - -. In: F. A.: A nemzedék hangján. Tanulmányok. Bp. 1973. 259-265. p.
Ua.: In: Forrás, 1973. Petőfi-különszám. 56-57. p.

RIGÓ Béla: Petőfi Sándor: - -. In: 99 híres magyar vers és értelmezése. A költőket és a verseket bemutatják Aczél Géza et. al. Bp. 1994. 198-204. p.

SZAPPANOS Balázs: - -. In: FRIED István – SZAPPANOS Balázs: Petőfi-versek elemzése. Nyíregyháza, 1999. 53-63. p.

TAMÁS Attila: Ismert vers – nagyobb összefüggésekben. - -. In: Mesterek, tanítványok. Ünnepi tanulmánykötet a 70 éves Csetri Lajos tiszteletére. Bp. 1999. 445-450. p.

Ua.: T. A.: Határhelyzetben. Gondolkodás irodalomról, művészetekről. Debrecen, 2003. 139-144. p. (Csokonai könyvtár; 29.)

RESZKET A BOKOR, MERT... (1846)

BARTHA János: - -. In: Kis magyar stilisztika. Szerk. Szabó Zoltán. Bukarest, 1968. 172-175. p.

SZAPPANOS Balázs: - -. In: Fried István – Szappanos Balázs: Petőfi-versek elemzése. Nyíregyháza, 1999. 31-38. p.

SZABADSÁG, SZERELEM! (1847)

HAUBER Károly: Petőfi Sándor - szabadságról, szerelemről. In: H. K.: Az olvasás öröme. Írások az irodalomról. Pápa, 2009. 33-35. p.

SZEPTEMBER VÉGÉN (1847)

KERESZTURY Dezső: Költemények magyarázása. In: Irodalomtörténet, 1958. 3-4. sz. 406-417. p.

https://epa.oszk.hu/02500/02518/00163/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1958_03-04_406-417.pdf

KERESZTURY Dezső: - -. In: K. D.: A szépség haszna. Tanulmányok. Bp. 1973. 91-96. p.

KOSZTOLÁNYI Dezső: - -. In: K. D.: Látjátok, feleim. Szerk. Réz Pál. Bp. 1976. 185-190. p.

Ua.: Petőfi Sándor emlékezete. Szerk. Margócsy István. Bp. 2022. 225-229. p. (Osiris irodalomtörténet)

MAKAY Gusztáv: - -. In: M. G.: „Édes hazám, fogadj szívedbe...”. Bp. 1993. 177-183. p.

Szeptember végén. 160. A Koltón, 2007. szeptember 28-30-án rendezett konferencia előadásainak szerkesztett és bővített anyaga. Alkotó szerk. Fűzfa Balázs. Szombathely, 2008. 192 p. (A tizenkét legszebb magyar vers; 1.)

VILÁGOSSÁGOT! (1847)

OROSZ László: Petőfi Sándor: - -. In: Száz nagyon fontos vers. Versek és versmagyarázatok. A tanulmányok szerzői Alexa Károly et. al. Bp. 1995. 183-187. p.

<https://csicsada-irodalom-birodalom.blogspot.com/2012/01/petofi-sandor-vilagossagot.html>

PÁLMAI Kálmán: - - In: Petőfi állomásai. Szerk. Pándi Pál. Bp. 1976. 395-411. p.

Összeállította:
Vörösne Adler Erika